СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 126. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 2-го червня 1938. No. 126. Jersey City, N. J., Thursday, June 2, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1616. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД "ІЗМАМИ"

ОЛБАНІ. — На конституційній конвенції в Олбані, яка обговорює параграфи нюйорської конституції, присвячено одно засідання також федеральній конституції. В тій справі забрав голос бувший американський амбасадор до Берліну, д-р Шурман, і остерігав присутніх перед усякими „фашизмами", „націзмами", „комунізмами". Він говорив, що коли дати найвищому державному виконавцеві забагато прав, то він ступнево може стати диктатором. Д-р Шурман виводив основи демократії від старої Греції. Тепер тільки в Англії й Америці можна подибати справжню демократію. Та зпоміж тих двох англійська, бодай у теорії, є чистіща демократія, ніж американська. В Америці розумний і спритний президент може зовсім опанувати конгресом.

ПОРІВНЮЮТЬ ЛЯ ҐВАРДІЮ З ГІТЛЕРОМ.

НЮ ЙОРК. — Хоч нюйорський посадник Ля Ґвардія дуже ненавидить Гітлера і на кожному кроці критикує його політику, то проте недавно назвали його самого Гітлером. І то таки самі члени нюйорської міської ради. Міська рада осудила була вчинок двох нюйорських суддів, які пофальшували судові акти комуніста Ґерсона. Ля Ґвардія в нетактовний спосіб запротестував проти того осудження. Радні образилися тим, що Ля Ґвардія зробив це в дуже грубий спосіб, і на своїм засіданні сказали, що йому бракує пристойної поведінки і що він поводиться мов Гітлер.

ЩЕ ОДИН ДИКТАТОР.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Лімен покликав до себе на наради посадника містечка Піксвил, Голія, і звернув йому увагу, що він не має права в своїм містечку забороняти людям роздавати на вулиці розкидки, бо це в самій основі ламає закон про свободу слова і друку. Та Голі відповів, що має право це робити, бо його міська рада ухвалила заборону роздавати на вулиці летючки, щоб тим не занечищувати вулиць. Фактично посадник згаданого містечка заборонив роздавати летючки одної робітничої юнії, яка накликувала місцевих робітників до організування.

ВБИЛИ ЧОТИРЬОХ КАТОЛИКІВ.

МЕКСИКО СИТІ. — В одному з мексиканських стейтів, Табаско, дійшло до зудар місцевого католицького населення з поліцією, внаслідок чого вбито чотирьох католиків і ранено одного поліцая. Населення домагалося відчинення церков, які були в тому стейті позамикані владою. Поліція старалася розігнати демонстрантів і внаслідок того прийшло до сутички.

ЗНОВ БАНДИТИ СХОПИЛИ ДИТИНУ.

ПРИНСТОН (Флорида). — Невідомі справники схопили пять-літнього хлопця родини Кешів в цілі одержання окупу. Батько згодився дати окуп і навіть просив поліцію, щоб у цьому не перешкоджала. Він дійсно зложив цей окуп у сумі $10,000 в означенім бандитами місці, але бандити проте не звернули хлопця. Тепер ціле населення крайньо обурене тим поступком бандитів і всі рушилися, щоб їх за всяку ціну зловити.

ДАЄ ДОБРУ ПОРАДУ ПОЖАРНИКАМ.

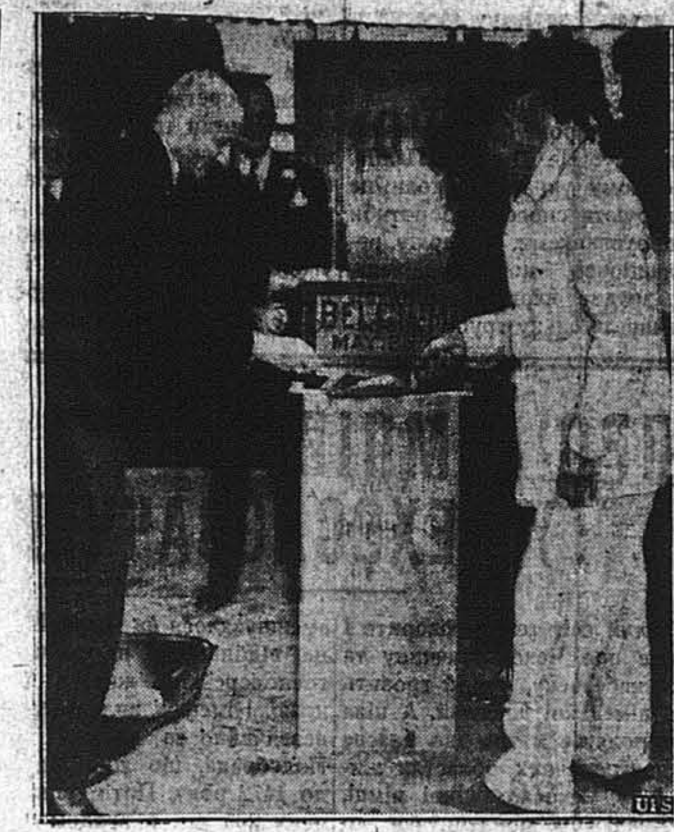
НЮ ЙОРК. — Нюйорський комісар пожарної сторожі, Еліот, виголосив до новоназначених пожарних старшин промову, в якій сказав, що їх обовязком є наглядати, щоби пожарні авта, спішачи до якогось вибухлого пожару, не розбивали по дорозі ні себе ні прохожих. На закрутах вони повинні звільняти, а навіть цілком зупинятись. Бо внаслідок нерозважної їзди пожарних авт трапляються дуже часто нещасливі випадки, в яких розбиваються авта, а також пожарники і люди на вулиці тратять життя. „Краще кілька хвилин пізніше прибути на місце пожежі, ніж цілком не прибути", говорив Еліот.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД АНТИСЕМІТИЗМОМ.

НЮ ЙОРК. — Комісія, що складається з жидів і християн, якої завданням є викликувати гарний настрій між тими двома вірами, заявила, що внаслідок політичних ріжниць, які свої коріні мають в Европі, в Америці чимраз більше поширюється ненависть також між релігіями. Головно проти жидів зростає чимраз більше ворожий настрій. Згадана комісія остерігала проти цього антисемітизму, кажучи, що коли в Америці повстане нагінка проти жидів, то в дальшім бігу та нагінка пошириться також і на християн.

НИЩАТЬ СТАРЕ, ЩОБ СТАВИТИ НОВЕ.

БРУКЛИН. — В частині Бруклина, званій „Ред Гук", розпочали нищення старих домів, щоб опісля на тім самім місці побудувати державним коштом модерні доми з дешевими помешканнями, приступними для низько платних родин.

ПОСТУП ПРАЦЬ КОЛО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ.

Граф Роберт ван дер Стратен-Понтоз, амбасадор Бельгії, закладає угольний камінь під Бельгійську Палату на нюйорській Світовій Виставі. Палата буде збудована з червоного „стуко" й скла. На врочистості було 300 осіб. Амбасадор наліво.

ВОВКИ НА ПОЛІССІ.

В останніх днях було на Поліссі кільканата нападів зголоднілих вовків на людей та домашні звірята. Жертвою вовків впали мешканці сіл Озданичі й Тарабеличі. Появу великої скількости вовків у тих сторонах пояснюють тим, що їх виполошили з прикордонних теренів СССР.

СКОНФІСКУВАЛИ ЦІННУ ЗБІРКУ ПОЧТОВИХ МАРОК.

На домагання німецької влади з Будапешту мають відіслати до Відня цінну збірку почтових марок бувшого австрійського міністра Штокінґера. Цю збірку були вислали до Будапешту, щоб знавці її сфотографували та перевели досліди. Збірку передадуть віденському скарбовому урядові, який веде проти міністра Штокінґера процес.

НАПАД БАНДИТІВ НА СТАРЕНЬКОГО ФАРМЕРА.

Три замасковані бандити напали на фармера Данила Столярика, літ 72, в Елма, Ман., і заграбили в нього 90 долярів. Данило Столярик побирав старечу пенсію і про це очевидно бандити добре знали.

У продовж трьох останніх літ це вже четвертий бандитський напад на Данила Столярика.

Столярик, щоб себе охоронити перед бандитами, виарендував дім на своїй фармі Михайлові Дочилові і його жінці, які недавно прибули до Канади. Бандити перед ограбленням Столярика зайшли до дому Дочила, повязали його і жінку і заткали їм уста. Коли бандити відійшли, пані Дочило вспіла розвязати себе і свого чоловіка, а далі Столярика і його стареньку жінку.

Минулого літа невисліджені досі бандити вдерлися були також до дому Столярика і його тяжко побили, заки довідалися, де Столярик держав заховані гроші. Тим разом Столярика вже не били, бо він видко вказав місце, де були гроші.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ПУБЛИЧНІ ЗБОРИ ФАШИСТІВ.

У Мавнт Роял, під - монтреальським муніципалі, місцева муніципальна рада не дозволила на відбуття публичних зборів фашистів. Адрієн Аркан, провідник квебекських фашистів, висловив здивування з того приводу, бо в тій самій салі муніципальна ради дозволила на відбуття комуністичного мітінґу, на якім промовляв Том Бак, відомий у Канаді комуніст. Арканд казав, що поступок згаданого муніципалу є доказом на це, що щось треба зробити, щоб охоронити свободу в Канаді.

НЕ БУДЕ ПРИМУСОВОГО ГОЛОСУВАННЯ В КАНАДІ.

На нарадах парляментарного комітету в Отаві, який займається справою домініяльних виборів, посол Гіпс, з Вінніпеґу, поставив домагання, щоб у парляменті внесли законопроект, на підставі якого громадяни Канади мусіли би брати участь при домініяльних виборах. Одначе внесення Гіпса перепало, бо цьому спротивились інші члени комітету, кажучи, що силування громадян до виборів противилось поняттю свободи, застереженої в канадійській конституції.

ЩО РОБИТИ, ЩОБ ЯКНАЙДОВШЕ ЖИТИ.

Хліб, цукор і тютюн є одинокою поживою столітнього магометанина селянина Мурата Коле з Яйця в Босні. Старий „молодець", який при своїй сотні літ почувається ще дуже добре й черство, харчується вже від багатьох літ хлібом, розмоченим у воді хлібом, який опісля мачає в потовченім цукрі. Кожному, хто хоче дожити до пізної старости, радить він у той самий спосіб харчуватись. Одначе його найкращим приятелем — як він каже — є люлька, яку він курив ціле життя й ще тепер не розстається.

ПОМЕР ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНИ.

У Берліні помер політичний публіцист д-р Карло Йоган фон Фос. Був він редактором і видавцем кількох щоденних видань під збірною назвою „Дер Ост-Експрес". Часто висловлював свої симпатії до українського визвольного руху, якого був добрим знавцем, і відносився прихильно до справи державної незалежности України. Він є автором книжки п. з. „У большевицькій Росії", в якій проголосив непримирну боротьбу большевизмові.

ДОБРИЙ ЛІК НА ВІЙНУ.

Сенатський комітет військових справ видвигнув плян, на основі якого в часі війни всі люди, що мають майно вартости від одної тисячі вгору, мусіли би пропорціонально до свого майна давати позички для держави на дуже низькі відсотки. Члени згаданого комітету заявляли, що в той спосіб виключать великих багачів від бажання війни. Бо коли вони знатимуть, що в часі війни держава забере велику частину їх майна на дуже малі відсотки, то не будуть використовувати своїх впливів на те, щоби безпотрібно перти до війни.

ЩО ТАКЕ „ВЕЛИКІСТЬ"?

Президент Рузвелт був надзвичайно захоплений проповіддю священика в Гайд Парку на тему: „Що таке величість?" У своїй проповіді згаданий священик переповів слова одної маленької дівчинки, яка в шкільній задачі обробляла те питання. Дівчинка наводила такий приклад правдивої величности людини: Раз одна жінка мала дуже багато білля до прання. Поправши його і повішавши на шнурку, щоб сохло, вона побачила за хвилю, що шнурок урвався і все білля опинилося в болоті. Не нарікаючи, вона ще раз попрала білля і простелила його на мураві. Та коли прийшла за хвилю, то побачила, що собаки вганялись по її біллі і брудними лапами знов усе побрукали. Знов, не нарікаючи, жінка взялася ще раз до прання, аж поки все не було як слід випране. Це був приклад справжньої величности. Президентові так подобалася та промова, що він просив священика по відправі ще раз йому її переповісти.

АЛЬКОГОЛЬ І ВІТАМІНА Б.

Одною з комплікацій, що виступають при затяжнім алькоголізмі є алькоголеве запалення нервів. Воно проявляється ослабленням чи пораженням рухів, розладдям шкірного чуття та сильними нерволями і болем нерву, коли його натиснути. Два американські лікарі спробували лікувати цю приключу недугу вітаміною Б, у формі дожильних вприсків. Показалося, що ця вітаміна має цілющий вплив на хід запалення нервів у затяжних алькоголізмі і прискорює видужання.

На основі добрих вислідів лікування тої недуги вітаміною Б згадані лікарі припускають, що запалення нервів виступає в затяжних алькоголіків тоді, коли в їхній їжі брак чи замало вітаміни Б.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО РОЛЮ ПОЛК. Е. КОНОВАЛЬЦЯ

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що з нагоди трагічної смерти полковника Евгена Коновальця польська преса розписалася широко про його „сумну" ролю, яку він відіграв як провідник української терористичної організації. Польська преса пише в один голос, що ця українська організація була під „чужими впливами" і була фінансована „заграничними чинниками" та організувала на терені східньої „Малопольскі" численні напади, замахи і вбивства. Далі польські ґазети вичисляють низку замахів Коновальця і „його агентів", які виконано від 1921 року. Вона згадує за вбивство Твердохліба, а далі за замах на голову держави Пілсудського, якого то замаху доконав Степан Федак, шваґер полк. Коновальця. Далі згадує за замах на президента Войцеховского. Польські часописи твердять, що полк. Коновалець був виновником смерти польського куратора Собінського, як також смерти посла Тадея Голуфка, що то так дуже змагав до того, щоб „погодити поляків з українцями". Полк. Коновальцеві приписують ті ґазети вбивство директора української гімназії Бабія, як теж убивство міністра внутрішніх справ Перацкого, а далі комісаря поліції Чеховского і багатьох інших. Потім згадує польська преса про ріжні напади на почтові уряди, як теж про „провокаторський напад на совєтський консулят", а далі про замах на Східні Торги, ріжні підпали та нищення польського добра, а навіть українського. Через смерть полк. Коновальця, пише польська преса, Польща позбулась одного з найважніших чинників, що сіяв заколот серед українців у Польщі і копав прірву між польським і українським громадянством.

БОРОТЬБА ЗА „УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД".

ЛЬВІВ. — Українські часописи видрукували довгий спротив „Центробанку" і „Сокола-Батька" проти вивласнення площі „Сокола-Батька". У тім спротиві, внесенім у законному речинці, подано, що нема причин до вивласнення, бо зараз у сусідстві Українського Городу є великі простори землі, які є власністю міста Львова і невживані. Старшина „Сокола-Батька" взиває наш загал, щоби поводився мужно й достойно та щоб мав повне довіря до неї, а вона вжие всіх заходів, щоб задержати Український Город при українськім народі.

ЯК ГОРІЛА СТРІЛЕЦЬКА МОГИЛА.

ЛЬВІВ. — „Нове Село" (ч. 19) подає, що як злочинна рука підпалила стрілецьку могилу в селі Голгочі, повіт Підгайці, то вдарено на тривогу в дзвони. Зірвалося ціле село, а стрілецька могила згоріла на очах зібраних і до краю обурених мас. Ту могилу вже раз цілком зруйновано. Це в 1930 р. А за останні роки вона виросла високо з самих вінків, які люди складали в память українських героїв.

ЦЕ ТІЛЬКИ В ОДНІМ ЧИСЛІ ҐАЗЕТИ!

ЛЬВІВ. — У „Новім Селі" з 22. травня 1938 р. читаємо про ріжні злочинства польської влади. В одній тільки рубриці „Розвязали" знаходимо таке: „Старостно в Сяноці розвязало читальню „Просвіти" ім. княгині св. Ольги у Нижньому Вислоці. Львівське воєвідство припинило діяльність руханково-спортового т-ва „Луг" у Вороблику Королівськім. Зборівське старостно припинило діяльність читальні „Просвіти" в Чистомедах, а перемиське старостно припинило діяльність читальні у Вільшанах тому, що при читальні існував „Самоосвітній Гурток".

НІКОЛИ НЕ ВИРЕЧУТЬСЯ!

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 109) містить заяву української шляхти з Кульчиць Шляхотських, самбірського повіту, в якій та шляхта заявляє: „Ніколи не вирічемося своєї греко-католицької церкви і своєї української нації". Заяву підписали 367 членів шляхотських родин. Тою заявою підписані хочуть спростувати „неправдиві й брехливі" вісті, яких тепер так багато в польській пресі, а з яких виходило, що вони перейшли на римо-католицизм та визнали себе поляками. В заяві кажеться, що шляхотство української шляхти з Кульчиць походить не з польських, а з княжих українських часів, що предки цеї шляхти завжди почували себе українцями і ходили до церков, а не до костелів. Навіть метрики, які виписувано за часів Польщі, а які досі заховалися ще з 1743 року, не є писані польською чи латинською мовою, а тільки кирилицею, себто тодішньою урядовою мовою української церкви.

ЗНОВ ФАЛЬШИВО ІНФОРМУЮТЬ.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає, що недавно подала Польська Аґенція Телеграфічна неправдиві відомості про недугу митрополита А. Шептицького, а тепер зробила те саме з поданням вістки про виїзд єпископа Коциловського до шпиталю до Відня.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГНУЧКИЙ КЛЮЧ

Скільки разів говориться про наближаючуся війну, стільки разів одні речі приймається за певні, а інші за непевні. Певних речей назагал мало. Можна до них зачислити хіба здогад, що в усякій загальній европейській війні певно буде воювати Німеччина. Про багато інших держав цього не знати. З ким буде воювати Німеччина, це ще теж не зовсім певне, бо не можна вважати за виключене навіть те, що тепер виглядає неймовірним, себто згоду з Росією.

За іншу певність уважають, що Злучені Держави до европейського заколоту спершу не підуть. Щодо питання, чи не підуть пізніше, панує розбіжність поглядів: одні вважають американське вмішання в нову світову війну таким певним, як інші її невтральність. Багато людей пробують розгадати цю загадку й багато людей пробують нахилити Америку в один або другий бік.

Ще іншим питанням про майбутню війну, яке нині викликує загальне зацікавлення є: чи піде до війни Польща; а як піде, то по чиїй стороні. На думку відомого журналіста „Авґура", це нині в Анґлії головне питання: довкола нього обертається европейська дипльоматія. Мовляв, від становища Польщі залежить тепер рішання мира й війни. Від того, чи Польща піде до війни й по чиїй стороні, буде залежати вже тепер, чи Німеччина піде війною проти Чехословаччини, чи буде старатися полагодити спір мирно.

Каже Авґур, що Польща розглядає всякі можливості европейської війни й на кожну можливість має інший вихід. На випадок, якби Німеччина зчепилася за плечі з Чехословаччиною, а Европа до того не мішалася, Польща станула би по стороні Німеччини. На випадок, якби прийшло до війни між Німеччиною й Чехословаччиною, а Франція, а потім Росія пішли на поміч Чехословаччині, Польща задержалаб невтральність. На третій випадок, а саме, якби до німецько-чеської війни вмішалася ще й Анґлія, очевидно, проти Німеччини, то Польща станула би по стороні Чехословаччини.

Це моглоб видаватися зовсім нерозумним. Бо який розум може бути в поступках держави, коли вона в одному випадку припускає невтральність, в іншому попирання одної, а в третім — противної сторони? Одначе в цьому божевіллі є своя льоґіка. В кожному саме випадку Польща думає станути по тій стороні, яка, на її думку, виграє війну. Коли такої певности нема, то Польща думає здержуватися від участи у війні.

ПОХІД ПРОТИ НАЦІОНАЛІЗМУ

(Надіслане з Галичини).

Галичина переходить велику внутрішню крізу. Але зате утворився нарешті єдиний фронт, якого так прагнули наші політичні банкроти, що загнали нашу політику в сліпу вулицю. Цей єдиний фронт обійняв католиків - клерикалів зпід знаку ославленого О. Назарука („Нова Зоря"), радикалів („Громадський Голос"), гетьманців - паліївців („Українські Вісти") й УНДО („Діло"). А ціллю, що всіх їх обєднує, є поборювання націоналістичної думки.

Фактично вся міжусобна (між тими партіями) полеміка припинилась. Ані клерикали не борються з безбожниками-радикалами, ані навпаки. Ні Паліїв, що завзявся нищити УНДО, не воює з ним, ані УНДО з Палієвом. Тиша... Але натомісць гураґанний вогонь у бік націоналістів! Нема ні одного націоналістичного орґану, ні одного скількинебудь замітного націоналіста, проти яких не виступилиб хором оті всі партії і часописи. Нібц на чийсь приказ!

Причина та, що **старі партії рішучо і швидко тратять ґрунт і вплив у краю.** Передовсім УНДО, що започаткувало нормалізацію, само побачило, що його діло допровадило не до того, до чого, як писали його орґани преси, мало допровадити. Денаціоналізаційний похід іде в підвищенім темпі і з „заступництвом" УНДО абсолютно ніхто ні у Львові, ні у Варшаві не числиться. Опозиція? Вона нічим від панівної в партії ґрупи не ріжниться; хіба тільки тим, що кілька нових амбітників прагнуть заступити кілька старих амбітників, щоб робити ту саму політику... Ясно, що край від усіх них відвертається.

Таксамо „новозорянці". Заклали було свою католицьку групу УНО (Укр. Нац. Обнова), переліцитували в польській „льояльності" саме УНДО, але щож: маленька ґрупка, отже ніхто з ними не хотів „на високих місцях" говорити, а й у краю не здобули собі довіря. Виступи єпископа Хомишина (який є на военній стопі з митроп. Шептицьким) проти „Просвіт" і взагалі проти участи наших священиків у національнім політично - економічно - культурнім житті остаточно підірвали впливи тої ґрупи серед суспільства.

Радикали? Їх сумерк прийшов разом з сумерком соціялістичної ідеї. А що поборювали ту ідею головно націоналісти, то ясна річ, що ціла ненависть радикалів скермувалася проти націоналістів... Вони не всилі зрозуміти, що їм шкодить передусім їх власна ітея і політика, наприклад виправдують політику Москви в Еспанії). Ось тому думають рятуватися походом проти немилих собі націоналістів.

Є ще фронт „національної єдности". Це Дмитро Паліїв. Але йому українці ніколи не подарують способів боротьби з противниками. Спершу революціонер, потім ундівець, що зрадив першу, націоналістичну леґальну ґрупу „Заграва". Ось тому Паліїв не тішиться популярністю. А нечувані методи, які він застосовує до своїх вчорашніх колеґів, що лишилися вірні своїм давнім переконанням, остаточно відкинули від нього чесне громадянство. Спільна всім тим ґрупам льокайська поведінка супроти „сильних світу того" причинилась у великій мірі до того, що впливи цих ґруп у краю пішли тепер цілковито вниз.

Не розуміючи глибших причин свого упадку, всі вони накинулися на націоналістів і виповіли їм — разом з міродатними чинниками — нещадну війну.

На жаль, націоналістична преса бореться в краю зо страшенними труднощами і не може так, як треба, давати відпору тій цілій кампанії. Націоналізм у краю провадить тяжку і відповідальну боротьбу з угодовством усіх мастей і напрямків. Та остаточна перемога буде по його стороні.

ПРО НІМЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Цілий світ тепер говорить і пише про Чехословаччину та про небезпеку, яка їй грозить від німецької держави. А ціла річ полягає в тім, що власне в надграничних областях живуть у Чехословаччині німці, що раді би прилучитися до свого головного національного пня.

Німці творять у Чехословаччині найчисленнішу національну меншину. Є їх там 3,231,000 на загальне число **14,729,600** мешканців тої держави (за конскрипцією з 1930 р.).

Початки німецьких впливів у Чехії сягають дуже далеких віків. Іще належачі до старинних ґерманів маркомани прямували через цей край до Італії, і, підбивши місцеву чеську людність, лишили тут численні сліди за собою. Були це ґерманські кольоністи, які використали сприятливі ґеоґрафічні умовини і позакладали тут перші ґороди та купецькі оселі, що лежали на торговельнім шляху, який вів від Царгороду до північних країв над Балтійським морем.

Німецьке значіння в тім краю то збільшувалося, то зменшувалося на переміну, а це відбивалося на суспільнім господарськім житті цього краю. Німецькі впливи зросли незвичайно за короля Юрія Подєбрада, що жив від 1420 до 1472 року. Потім упали на яких 200 літ, а згодом знову піднялися підчас т. зв. „трицятьлітньої війни" (1618 до 1648 р.), а зокрема по програнім Чехами бою на Білій Горі 1620 р. Тоді то значна частина чеської шляхти втекла за границю, а Габсбурґи роздали її добра прибулим німецьким людям з Баварії, Австрії та Швабії. Німецькі впливи зросли були тоді так високо, що границі між обома народами майже затерлись, а німецька мова стала панівною.

Одначе в чеськім народі були все раз сильніші, то знову слабші змагання, що прямували до політичного, господарського та культурного визволення зпід німецької переваги. Доперва в 1848 році, підчас „весни народів", здобули чехи в боротьбі з ґерманізуючим впливом Габсбурґів рівноправність для своєї мови та впровадження її до шкіл.

Одначе вони не задоволилися тим і далі боролися за задержання політичної і культурної відрубности в рамах австро-угорської монархії, і доперва по її розвалі здобули перевагу та зорґанізували власну державу. На жаль, Тома Масарик допустився тої помилки, що і свою державу збудував на взір власне поваленої Австрії, то є зложену з цілої низки народів.

Пічас перших виборів до празького сойму в 1920 році вибрано на загальне число **281** послів аж **72** німців, а на 142 сенаторів — 37 німців.

Колиж у 1932 році прийшов у Німеччині до влади Ґітлер, то в Чехословаччині повстала так звана **партія судетських німців,** якої назва походить від гір Судетів, що лежать між Німеччиною і Чехією.

Діяльність цієї партії розпочалась від переміни німецького спортового товариства на **„Вітчинний фронт полудневих німців".** Було це в 1933 році, а на чолі цього руху станув бувший учитель ґімнастики, **Конрад Генляйн,** що спершу стояв навіть в опозиції до ґітлерівського напряму.

Найгустіше мешкають німці в західних повітах Чехії, здовж баварської границі, від Бішофштайніц аж по саську границю, до Дукс і Бріксен. На тій просторені живе біля **850,-000** німців. Друга така німецька округа тягнеться від північної Моравії аж до Фріляндy, недалеко німецької границі. Тут жиє біля 800 тисяч німців. Крім того є ще поодинокі більші чи менші острови німецькі, що числять по 325,000, 190,000, 570,000 і 129,000 німців.

Зрештою в Чехословаччині нема таких округ, у котрих мешкалаб виключно лише німецька людність, бо всюди мешкають і чехи.

В так званих німецьких округах Чехії живе біля **400,000** чехів, а в моравсько-шлеській окрузі біля 116,000, що творять то більші то менші ґрупи.

Характеристичною рисою німецького питання в Чехословаччині є це, що годі перевести якунебудь етнографічну границю між німцями і чехами, так, як це є, наприклад, у Швайцарії з поодинокими кантонами, або в Бельґії між валльонською і фляндською людністю.

В часі тисячлітнього співжиття цих двох народів на терені одного краю позатиралися границі майже цілковито.

Автім цікаво знати дати, подані статистичним урядом.

І так, на загальне число **17,189** громад 11,764 громади мають чеську, зглядно словацьку більшість. Німці мають більшість у 4,000 громадах то є на терені 22% загального числа громад, 740 громад мають мадярську більшість, 56 — польську, 3 — румунську, 3 — хорватську, а в 2 громадах мають більшість жиди.

Щодо українців, то статистичний уряд подає лише 620 громад, але є очевидне, що він не втягнув тут українських громад на Словаччині, а є їх там щонайменше ціла сотка.

К. О.

ДІМ МУЗЕЮ В ПРАЗІ

16. березня 1938 р. управа Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України" купила у п. Марії Гавельцової ґрунт у розмірі 285 кв. м. з камяним 3-поверховим домом за умовлену ціну 230,000 кор. чеських, включаючи в цю суму гіпотечний борг у сумі 95,000 кор. Дім знаходиться на Горимірові вулиці, ч. 6 у південній стороні Праги, в „Нуслях", біля Вишеграду, від центру Праги 20 хвилин їзди трамваєм. Місцевість висока, здорова й не густо забудована. Дім займає площу 173.65 кв. м., решта вільної площі — під двором і садочком. В підземній частині дому є 8 склепів, які будуть частинно перероблені в складовище Музею; в партері на І-му та ІІ-му поверсі є по 4—5 покоїв, по 2—3 кухні, комори й кльозети; разом у домі є 21 покоїв ріжних розмірів. Дім збудовано р. 1896, але будова знаходиться в доброму стані, потребує тільки звичайного ремонту та покраски фасади. Заобезпечено дім на 150,000 кор. Дім приносить 16,400 кор. доходу, якого частина в сумі 4,100 кор. за 2-ге півріччя вже зложена до скарбниці Т-ва.

На домі є борг Празькій Міській Позичковій Касі, забезпечений гіпотекою в сумі 95,000 кор. з 5⅞% без амортизації, на реченець до 1941 року.

При купліві дому перейнято борг у сумі 95,000 кор., власниці дому заплачено готівкою 135,000 кор., видатки переводу власности на Т-во винесуть приблизно 23,000 кор. (10% з ціни дому). Таким чином купівля дому обійдеться 158,000 кор. готівкою, крім гіпотечного боргу.

В домі є 11 кватирантів; вони мають звільнити помешкання 1—14 липня ц. р. Впродовж літа буде переведений ремонт та адаптації в домі, а осени пічнеться перевіз й інсталяція Музею у власному Домі. Тодіж відбудеться посвячення Дому й урочисте відкриття Музею. — („Вісти Музею Визвольної України").

ПОЛЯКИ? ТАК! АЛЕ НЕ УКРАЇНЦІ!

Один з читачів „Свободи" в Ню Йорку, зайшовши оноді до одної крамниці з винами й лікерами, мав з власником крамниці цікаву розмову. Зачалося з того, що власник крамниці спитався його, чи він словянин. Коли українець потвердив йому, бож українці теж словяни, власник спитався його, чи не приходить він до крамниці, прочитавши оголошення в місцевій польській ґазеті. Українець, що ніколи польської преси не читає, каже з запалом: „Що? Я? З польської ґазети?"

„Ну, чому ні?" — каже купець. „Адже тут є багато поляків і багато з них читають польську пресу, в котрій я оголошуюся".

„Я ніякої польської ґазети не читаю", відповідає українець, „а до вашої крамниці зайшов, не знаючи зовсім про ваше оголошення. Мені було всеодно, чи зайти до вас, чи до найближчої крамниці, але тепер я вам пораджу оголоситися й у нашій українській ґазеті, бо інакше набудуче до вас ходити купувати не буду".

Купець подумав хвилину, а потім каже: „Це гарно, що ви такий, твердий українець, що пішлиб до мене купувати, як я буду оголошуватись у вашій українській ґазеті; але який мені бизнес із того? У цій околиці поляків є багато, а українців нема".

„Що? У цій околиці поляків багато, а українців нема?" — здивувався українець. „Таж саме в цій околиці поляків нема, а українців є маса!"

„Що ви мене дурити стали?" — горячкувався купець. „Хіба я цеї околиці не знаю? Якби українці перестали в мене брати товар, то це мені булоб стільки шкоди, що з торічного снігу".

„Дай, Боже", каже українець, „щоб вам таке й сталося! Тоді ви пізналиб, яка в цій околиці сила українців. А щоб ви пізнали, я від нині стану всюди голосити нашим людям, щоб не ходили до бизнесів, які в нашій ґазеті не оголошуються. Як ви оголошуєтеся в польській пресі, то хай до вас поляки ходять!"

Купець трохи змяк. „А чи не можливе й таке, пане", каже, „що ваші люди до мене заходять купувати товар, але не кажуть, що вони за одні?" Це нашого земляка застановило. Купець каже далі: „Що поляки кажуть, що вони приходять на основі оголошення в польській пресі, це я знаю. Чи прийдуть до мене українці і скажуть таксамо відкрито?"

І тут наш земляк признав у дусі рацію купцеві, але запевнив купця, що й між українцями є люди, які, приходячи до купця на основі оголошення в українській ґазеті, кажуть купцеві, що вони українці й приходять на основі оголошення в їх пресі.

Подаючи нам цю розмову, наш земляк каже: „Чи стане кожному українцеві з того ясно, що й нам не можна мовчати про свою пресу, але говорити отверто всім купцям, до котрих ми приходимо купувати товари, що ми приходимо на основі ооголошення в українській ґазеті? Чи знають українці, що своєю соромливою чи боязкою мовчанкою про себе й свої ґазети українці самі вчать купців піддержувати польську пресу, а українською нехтувати?"

ПОВОРОТ КІМОНА

Із велитенської столиці.

Чемні японці.

Чужинці в Токіо губляться у юрбі. Це зрозуміле в місті, що має шість міліонів японців і яких 2,000 американців і европейців. Тому чужинець, як стріне в Токіо чужинця, члена білої раси, мимохіть хоче витатися з ним, наче із знайомим. У цьому муравлищі японських лиць зроджується щойно почування солідарности раси. Декого свідомість цієї чужини пригноблює. Хоч назовні причин до того нема. Навпаки, від японців не відчувається неохоти. Японець, як стріне на вулиці чужинця, готов усе якнайчемніще вказати дорогу, подати всякі інформації, навіть підпровадити. Колиж розуміє якусь чужу мову, завдавати буде чужинцеві тисячі питань. Бо японець дуже цікавий та не проґавить нагоди, щоб навчитися чогонебудь.

За і проти кімона.

Токіо, як і вся Японія, це фантастична мішанина всяких контрастів. Боротьба між старовиною і новочасністю, між ренесансом прастарих звичаїв японських і західною культурою йде майже в усіх ділянках життя. Боротьба ця йде, зрештою, не від нині. Початки її сягають володіння цісаря Меіджі (1868—1912), коли то з гарячковим поспіхом стали впроваджувати в Японії всякі новини з Америки й Европи. Ввели тоді на цісарському дворі европейську етикету та церемоніял. Із державних достойників постягали кімона та приказали надягнути европейську ношу, пальта та циліндри. Одначе не вдалося витиснути зовсім традиційну ношу. Дуже часто можна ще й сьогодні побачити підчас народніх свят попри циліндри й пальта японських сенаторів у широких кімонах. Замітний навіть щораз сильніший поворот до давньої ноші: кімона та віяльця. І ця реакція мусіла прийти. У розмірно короткім часі занадто багато чужого старалися защіпити японцеві, занадто багато краси та правди з власної культури усунути в тінь.

Японки перші.

Із врodженою собі та в усьомі світі однаковою інтуіцією японські жінки перші стали масово вертатися до традиційної ноші. Вони зрозуміли, що японка в кімоні виглядає багато ліпше та краще, ніж у найдобірнішім паризькім моделі.

Лише великі, тяжкі японські зачіски вже майже вийшли зовсім із моди. Вони без сумніву були дуже ефектовною і мальовничою прикрасою... одначе для японки, що мала таке „поверхове" волосся, це була справжня мука. Ввесь день треба зачіску укладати та припинати, а в ночі можна спати лише на спеціяльній підпірці, бо інакше змарнується вся праця. Молоді японки носять волосся підстрижене.

Під паперовою парасолею.

Злука традиційних елементів із західніми на японських одягах середніх і нижчих верств виглядає часом дуже смішно. На вулицях Токя можна стрінути по чужинному зодягненого японця, що йде під великою паперовою парасолею та в деревляних ходаках. Ці ходаки це також екзотична річ. Нічим не пригадують ні голяндських ні французьких черевиків (саботів). У деревляних ходаках ходять японці головно, коли йде дощ і коли надворі болото. До ноги привязують такі ходаки стяжкою, що переходить між великим пальцем і рештою пальців. Тому японські скарпитки мають великий палець окремо.

В обуві, чи без обуви?

Стопроцентовий японець вдома не носить обуви. Тому перед домами видно довгі ряди черевиків, пантофлів, сандалів і ходаків. У театрах є спеціяльні ґардероби для обуви. Звичай здіймати черевики при вході до хати буває часом причиною забавних непорозумінь. Одного чужинця запроили в Токіо на чай до багатого японського банкира. Чужинець чув про звичай, що треба здіймати обуву, тому ввійшов до вітальні в скарпитках. Легко уявити собі, як він збентежився, коли побачив у вітальні добірне товариство в дорогих західніх одягах і, розуміється, в черевиках.

У Токіо щораз більше кравців-японців. Донедавна чужинні одяги можна було замовляти виключно у китайських кравців. Ціни зовсім добре вшитих одягів — невисокі.

Барви та війна.

Звичай означує для кожного стану барву, а бодай відтінок кімона. Чоловіки носять зовсім темні. Замужні жінки також у темних кольорах. Лише молоді дівчата, а передовсім діти приваблюють око мальовничими барвами одягів.

Сьогодні вулиці японських міст зазеленіли, а радше заповнились одностроями кольору кmasі, бо Японія живе під знаком війни.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ОДВУ, УКРАЇНСЬКІ СЕСТРИЦТВА Й ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА ТА КЛЮБИ

КЛИЧУТЬ ВСІХ НА МАСОВЕ ПРОТИПОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ

В СУБОТУ, 4. ЧЕРВНЯ 1938, 7.30 ВЕЧ. В КУПЕР ЮНІОН (COOPER UNION) У НЮ ЙОРКУ

З ДНЯ

СТАРІСТЬ НЕ РАДІСТЬ.

Нюйорський священик д-р Вілієм Ейрес недавно з проповідальниці говорив, що в нинішніх часах не шанують старших людей. Зникло зпоміж нас патріярхальне старе обличчя зі сивою бородою, що було втіленням мудрости. Нинішній вік не потребує мудрости, а цінить у першій мірі скорість і зручність молодих людей. Люди, що мають поверх 45 літ, уже не можуть дістати нині праці. Серед них є багато таких, що радо самі вступилисяб із цього світу, бо чуються огірченими, що вони вже непридатні.

Так говорив священик Ейрес. Говорив святу правду. Нині люди не шанують старого досвіду, сивої мудрости. Чому?

МУДРІСТЬ СКУПЧЕНА ВГОРІ.

Коли ми придивимося до цілої нинішньої суспільної системи, то побачимо, що ціла мудрість, увесь досвід, якого потрібно до життя, є скупчені десь поза широким загалом, угорі.

Колись, за старих часів, столярі виробляли вози руками. Вони мусіли самі йти на склад дерева, а деколи таки до самого лісу, і там вибрати матерію. Самі мусіли його доставити до своєї майстерні. Самі мусіли його сушити, а потім розрізувати, розколювати. Далі мусіли самі обтісувати, гиблювати, вертіти, примірювати, складати, збивати. А далі мусіли самі поторгуватися з людьми і свої вози продати. В кожній окремій роботі столяр мусів виявити великий досвід, велику вправу. Щоб цю вправу здобути, він мусів учитися свого ремесла літами. Щойно на старість він його опановував як слід. Недаром його діти, чи молодші ремісники, які тої вправи не мали, шанували його досвід і цінили його вказівки.

ЩЕ ОДИН ПРИКЛАД.

Або візьмім колишню господиню. Вона мусіла вміти розпалити вогонь, нераз із сирого дерева. Мусіла вміти замісити хліб і його спекти. Мусіла вміти зарізати курку і її розібрати. Мусіла вміти видоїти корову, зробити сир, масло. Мусіла вміти посадити ярину, ховати дріб і т. п. А вже й не говорити про те, що мусіла вміти це все зварити. Багато з них уміли навіть виварювати ріжні соки, цукрові овочі, тісточка, печиво і т. п. Вони були мисткинями у своїм ділі.

А НИНІ?

Нині того всього не треба знати, бо хтось інший подумав про те і свій досвід включив у масову продукцію.

Столяр уже не мусить іти до лісу, привозити дерево, сушити його, різати, гиблювати, вертіти, збивати, складати, продавати. Всі ці функції є змеханізовані, поділені і впроваджені на засаді масової продукції. Там, угорі, в фабричній канцелярії, інженіри змеханізували наперед доставу дерева; потім засаду сушення; потім побудували ріжного роду машини, з точними мірилами, які докладно розрізують дерево. Колишній столяр мусів довгими роками вчитися, щоб рівно розрізати дерево; нині машина це краще зробить, і то при допомозі такого чоловіка, що працював біля неї ледви кілька днів.

Непотрібно також нашим теперішнім хазяйкам учитися куховарського мистецтва. Розумні люди вгорі придумали ґаз. Вистарчить покрутити курочок, а вже вогонь готовий, і то регульований докладно мірником. Не треба також хазяйкам бігти по воду і її гріти, бо мають її подостатком у хаті. Не треба їм місити тісто і пекти хліб. Не треба робити масло чи сир. Не треба журитися ріжним печивом, сухарками. А навіть не конче журитися зупами, чи мясними стравами, бо і вони вже в дуже добрій формі приготовані в бляшаних пушках. Про їх зготовлення і про їх смак подбав хтось угорі. А для загалу ті речі приходять уже в готовій формі.

НЕ ДИВО, ЩО МИ ТУМАНІЄМО.

Серед таких відносин можна сказати, що не диво, що теперішні покоління чимраз більше туманіють. Їм не треба над тим усім застановлятись. А через те нині менше шанують старих досвідчених людей; через те сиві люди нині мусять ховатися зо своєю сивиною, бо це доказ, що вони вже нездатні до життя, до творення. Нині має першенство, молодість, а не досвід. Уміння нині не потрібно, бо воно схоплене і закляте в ріжних машинах, приладах. Потрібно скорости мязів.

Чим більше втручатиметься в життя людей уряд, чим більше особисту конкуренцію проникатиме соціялізація, або на ширшу скалю великі компанії будуть монополізувати продукцію, тим більше зникатиме потреба особистого досвіду, тим менше пошани викликатиме сивина і старість. Бо всі мудрі речі будуть зроблені вгорі. Для широкого загалу припаде дурновата механічна роля шрубок у якійсь величезній суспільній машині. Мозок тої машини буде поза загалом угорі.

ВБИВНИК?

Поліція міста Милвокі каже, що Арнолд Ралф Джансон, 33-літній організатор юнії візників, признався їй, що це він убив Вилієма С. Бравна, президента тої самої юнії, в сварці за гроші. Каже теж поліція, що він ходив три години містом, кажучи до себе, що це він убив Бравна. Коли знайомі пошукували Бравна, вони знайшли тіло Бравна.

Хома: „Здоров, Грицю! А куди так поспішаєш? Чи не до Марусі?"
(Хома і Гриць із своєю сестрою Дариною. Сцена з нової української фільми „Маруся", що продукує "Ukrafilm Corporation" у Ню Йорку, 1938.)

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ.

Цьому хлопцеві, півтретя-літньому Алденові Воратові, лікарі розрізали череп і запліщили розколину, щоб у цей спосіб збільшити череп і дозволити розвиватися краще мозкові, бо через штивність черепа хлопцеві грозило ідіотство.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТРАШНИЙ УДАР.

Від кількох тижнів доходять до нас тривожні вісти з Рідного Краю. Раз-у-раз читаємо в пресі, українській і американській, про ворожі наступи на наше освітне, культурне, економічне та політичне життя в старім краю. В часі, коли маленька горстка поляків в Чехословаччині домагалась під покровом Польщі автономії на повне культурне і економічне й політичне життя, Польща вдаряє своїми затроєними стрілами в само серце українського народу. За подібні домагання 7 мілионів українців у Польщі. Усі ми знаємо, яка йде в Польщі нагінка на українське життя. Такі речі, як переміна чисто українських шкіл на школи утраквістичні, це для нас не новина, як також заборони ріжних освітніх та культурних свят. Але до завершення того всього прийшло недавно. Це унеможливлення відбуття 70-літнього ювилею товариства як „Просвіта" у Львові. Колиб хтось посторонній, скажім, чужинець, у якім не беться українське серце, стояв лиш з боку і пильно приглядався до тої ланки злочинів супроти безборонного нашого народу, то будьмо певні, що і в цього чужинця перелилась би чаша огірчення, і він, хоч не хоч, з усієї сили крикнув би: **досить!** А щож ми робимо, ми, українці на вільній американській землі? Чи може часто не сидимо тихо і не ждемо, що буде дальше? На днях поповнено новий злочин. Припинено жіночу організацію „Союз Українок" у Львові і її два часописи: „Жінка" й „Українка". Щож ми на це? Особливо ми, жінки, які також стоїмо в жіночій організації Союз Українок Америки, чи в Українськім Червонім Хресті О. Д. В. У., чи в інших жіночих клюбах та сестрицтвах. Чи це будемо дальше мовчати і ждати, що може хтось нам поможе в нашім нещасті? Історія нашої минувшини учить нас, що надіятися на чужу поміч ніколи не виходило нашому народові на добро. Кожний наш спільник мав у минувшині і матиме в будуччині на увазі тільки свою власну ціль. Як сказав покійний Тома Масарик, бувший чеський президент: історія є найуспішнішою вчительковою життя. Тут треба додати, що також вона повинна бути особливо для нас, українців, а зокрема для нашого жіноцтва. Чи наша жінка на еміграції в Америці просвітилась і чи достаточно піднесла свій рівень на кожній ділянці нашого громадянського життя, докаже нам між іншим і цей день 4. червня 1938, в якім то дні відбудеться велике віче в Купер Юніон Гол у Ню Йорку. Судячи по загальнім настрою нашого загалу, можна бути певним, що наш загал, а жіноцтво зокрема, візьме численну участь у тім вічу. Ходім всі і кличмо наших приятелів та знайомих. Там на тім жіночім вічу говорім і протестуймо проти того страшного насильства, яке поповнює Польща на наших рідних землях. Все українське свідоме жіноцтво запрошуємо на жіноче віче! Це не ласка для тих, що віче скликують, але це народній і національний обвязок кожної жінки-українки бути на вічу і сказати там разом з усіми наше голосне, а рішуче слово: **Досить!**

Марія Демидчук.

ПРОТЕСТУВАТИ, АЛЕ НЕ ПО ПИВНИЦЯХ!

Престести, до яких кличе нас горе Рідного Краю, не мають великого значіння, коли відбуваються по наших малих салях. Нам треба дбати, щоби про злочини наших ворогів дізнався американський світ. Тому добре вийти з протестами на вулиці американських міст. А тоді й ґазети більше про нас заговорять. З протесть у пивницях пожитку не буде. І не оглядаймося на те, що тепер спека надходить, що пікніки і т. п. Ми вже протестували в часі зливного дощу і підчас морозу. Тому і тепер не звертаймо уваги на ніякі перешкоди, а протестуймо громадно і так, щоб американський нарід дізнався про варварства, яких допускаються вороги на українським народом.

Осип Крук, Мілборн, Н. Дж.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА О. Д. В. У. В АМЕРИЦІ!

(КОМУНІКАТ).

1. З огляду на ґрізні події в нашім Рідним Краю, на зборах всіх жіночих організацій, сестрицтв та клюбів, які відбулись в суботу, дня 28. травня 1938 р., в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку, управа Червоного Хреста О.Д.В.У. рішила взяти активну участь в протесті проти Польщі, який відбудеться дня 4. червня 1938 р. в год. 7. увечер в Купер Юніон Гол в Ню Йорку.

2. Товчком до такого масового протесту всього нашого жіноцтва став факт опечатання найбільшої і найстаршої жіночої організації в старім краю, **„Союз Українок"**, і 70 філій (відділів), які ця організація зуміла зорганізувати на всіх закутинах галицької землі.

3. Все наше жіноцтво, зорганізоване в Українськім Червонім Хресті О. Д. В. У., як також в інших жіночих організаціях, сестрицтвах та клюбах, взиваємо до якнайактивнішої і найчисленнішої участи в цім масовім протесті.

4. Всі віддіили Червоного Хреста О. Д. В. У. взиваємо прибути до Купер Юніон Гол на це загальне жіноче віче дня 4. червня 1938, в год. 7, в уніформах Червоного Хреста.

5. За всякими іншими інформаціями в тій справі просимо слідити на сторінках українських часописів, як „Свобода", „Націоналіст" та „Америка".

6. З огляду на те, що ворог намагається нищити наше освітнє й культурне життя в старім краю через закривання наших освітніх і культурних організацій, ми, жінки на вільній Американській землі, мусимо протестувати і взагалі звернути увагу культурного світу на варварства Польщі.

7. Супроти такого страшного ворожого наступу не сміє у нас бути партій чи ґруп. Тому взиваємо все наше жіноцтво до масового протесту проти ворожого наступу. Запротестуймо солідарно, зорґанізовано і масово, як пристало на дочок великого українського народу!

Управа Червоного Хреста О. Д. В. У.

Григорій Прохорович.

З ТОБОЮ ПРОЖИЛИ...

З тобою прожили, як голубів пара:
У щирій любові, у згоді, в добрі.
Тепер полетіла голубка кохана,
І голуб зостався один у журбі.

З тобою, дружино, не знали ми горя,
І хмарка незгоди не вкрила чола.
Тепер полетіла за синее море,
З собою голубка мене не взяла.

Ми радість і лихо ділили надвоє,
Кохатися вірно до смерти клялись...
Чогож не укупі тепер ми обоє?...
Вернися, голубко, до мене, вернись!

Пізнався.

— Як, Петрусю, чи вчитель запримітив, що я тобі вчора помагав при писанні задачі?

— Не знаю, татонку.

— А щож він сказав?

— Він сказав: „Петре, ти стаєш з дня на день дурніший!"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Концерт Марії Сокіл і Антона Рудницького.

Трентонська громада, не зважаючи на депресію, запросила до себе дорогих гостей з Рідного Краю, М. Сокіл і А. Рудницького, які прибули до нас у суботу, 2 квітня ц. р., і дали концерт у саді Y.M.C.A. Центральний Комітет злучених організацій у Трентоні й околиці старався наперед розповсюдити білети та, на жаль, публика не дописала так, як того сподівались. Можливо, що причиною було те, що вибрали день — суботу, а можливо й безробіття. А дотого частина громадян концерт збойкотувала. Це ті громадяни, які завжди відмовляються давати жертви на українські народні цілі.

Концерт розпочався вступним словом, яке виголосив о. П. Білон, голова Центрального Комітету, і привитав артистів. Публика зустріла артистів гарячими оплесками. І полилась чарівна пісня. Оперова артистка М. Сокіл має дар Божий. Вона своїм співом, артизмом, мімікою зачарувала всіх приявних. Програма, художньо зложена, була виконана так артистично, що дала велику насолоду всім приявним, бо в дійсності такі співи, такий прекрасний акомпаніямент на піяні рідко коли приходиться нам чути.

По промові п. А. Рудницького була збірка на Український Шпиталь у Львові. Збірку переводили о. П. Білон і Павло Стадник.

Жертви організацій і громадян на Шпиталь у Львові. По $5 зложили: Молодечий Клюб при укр. прав. церкві, Сестрицтво при тій же церкві, Союз Українок, Український Демократичний Клюб, Відділи в Трентоні: 245 У. Н. С., від. 116 У. Н. С., від. 157 У. Р. С.; від. 256 У. Р. С. в Плейнзборо, Н. Дж.; від. 362 У. Н. С. в Брістол, Па.; від. 149 Провидіння; Катерина Наконечна $3; по $2: о. П. Білон, С. Бойко, Д. Шумський стар., П. Максимів, Й. Квасній, Л. Заблоцький; по $1: А. Терлецька, Н. Забитовський, О. Михальчишин, Мар. Галько, В. Трух, В. Христоріз, М. Цалковський, Г. Бірбан, П. Єдлінський, М. Палажій, В. Кушнір, К. Паславська, П. Стадник, І. Івашків, Й. Осередчук, І. Сидорський, О. Петришин, А. Бучак, М. Шевців, А. Куць, А. Кривий, Г. Караїм, М. Дідун, О. Грещак, П. Ґульґун, Вінович, Н. Н., І. Шеґеда; по 50 ц.: І. Михайлюк, А. Рісіх і К. Конецька; дрібними $3.70. Разом $99.20. Зі вступу було $62.35. Всього $161.55. Розходу $39. Чистий дохід у сумі $122.55. Центральний Комітет передав на руки п. А. Рудницького.

Комітет.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Амбриджу, Па., помер довголітній член У. Н. Союзу й Братства св. О. Николая, від. 276. У. Н.С.,

ПЕТРО ЯРОВЧИЙ.

Прожив всього 45 літ. Оставив вдову Настю й 4 дорослих дітей. Працював у пекарні звиш 20 літ і був також добрим знавцем електротехніки. Походив зо села Жадова з Буковини.

Хай же земля Вашингтона буде Йому пером!

Мих. Фук, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Звичайні збори Сестрицтва ім. Ольги Басарабової, від. 47., відбудуться в суботу, 4. червня, в 7. годині, в церковній галі. Проситься всіх члениць прийти на збори. Вже є чеки від У. Н. Союзу на дивіденду. Прошу всіх прийти, а уряд роздасть вам чеки. — Марія Рачук, предс.; Анастасія Паламар, кас.; Катерина Явна, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Піврічні збори Тов. Мир, від. 368., відбудуться в неділю, 5. червня, в годині 1:30, в гали на Блекстон ул. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Збори Товариства ім. Ів. Франка відбудуться в суботу, 4. червня, в 7. годині ввечір, на Вест Скул стріт. Проситься всіх членів прийти і привести нових членів та вписати їх до У. Н. Союзу. — Й. Галонішка, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Піврічні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 5. червня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай 1 ул. Проситься всіх членів прийти на оназчений час, бо є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих членів прийти й вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані за статутом. Неприявний член буде караний. — С. Шевчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Мітинґ Тов. Запорозька Січ, від. 117, відбудеться в пятницю, 3. червня, в год. 8. ввечір, під ч. 217 Е. 6. вул. Н. Й. Обовязком кожного члена є явитися на цей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір секретарів, рекордового і фінансового, будуть роздавані чеки (дивіденда). Проситься конечно прибути, бо як будемо собі ті справи легковажили, то можуть наступити дуже сумні події. Неявившийся на мітінгу членв буде платити 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Семен Кучма, предс.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. червня, в годині 7. ввечір, у Saint Boniface Hall, 345 Main St. Проситься всіх прибути. — Петро Криловський, пр.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Винярський, кас.; Стефан Сосовський, рек. секр.

Дві мірки.

Пукович: Бачиш оцю золоту відзнаку в мене в руках? Я її дістав як нагороду за те, що я руками взяв 500 фунтів і підніс вгору понад голову.

Дмухович: А я взяв лище 50 фунтів (стерлінґів) і підніс... до висоти своєї кишені, а дістав 18 місяців арешту.

Шотляндська хитрість.

Два шотляндці з Абердіну приїхали до Лондону. Вони оглянули вже чимало ріжних цікавих речей і вкінці забаглося їм щось випити. Один із шотляндців пішов до бару і випив „віски", не заплативши за неї.

— Як ти це зробив? — запитав другий шотляндець, блідий із заздрощів, коли приятель оповідав йому врадуваний про своє „щастя".

— Я оповів кельнерці превеселий дотеп і вона так щиро розсміялася, що забула зовсім про гроші.

Другий шотляндець не відповів на те ні словечка. Коли вони переходили попри найблизчий бар, шотляндець входить до бару, пе „віски" і оповідає кельнерці веселий дотеп. Колиж вона зо сміху аж заходилася, шотляндець витягнув руку:

— Ви забули ще, панночко, видати мені решту!

Професійна гордість.

— Отже прошу мені сказати, в який ви спосіб укради портфель з кишені.

— Пане судде, думаю, що воно зовсім зайве. Правда, я міг би те докладно описати, але ви й так не зможете мене наслідувати.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(7)

Чорне серце Абдуля Кеба було виповнене ненавистю до цього дивного білого чоловіка, що без ніякої практичної причини втрутив свій ніс до його торгу з дикунами. „Яке йому діло в тім, коли він з цього не має ніякої користи?" — думав собі огірчений Абдуль. А заразом він снував гадки пімсти. Він був хитрий і небезпечний ворог і додержував пімсти.

На приказ Тарзана він мусів опустити одну оселю дикунів. Та, подорожуючи далі, він вступав до інших осель і всюди в підступний спосіб підбурював проти нього тубильців. Він говорив їм: „Я зустрічав по дорозі дивного білого чоловіка. Він дуже сильний і одягається по вашому. Стережіться його, він небезпечний. Ви добре зробите, коли вбєте його".

По кількох днях такої мандрівки він добився до одної військової станиці, в якій знаходився відділ бельгійської кольоніяльної армії під проводом капітана Д'Альберта. Підійшовши до капітана, в хитрий спосіб він говорив так: „Торгуючи з чорними, я натрапив на одного великого білого чоловіка. Він одягається як дикуни і підбурює дикунів проти влади".

Чоло капітана захмарилося. Бо це не було перший раз, що серед місцевих дикунів появилися всякі підбурювачі. Отож, зібравши від Абдуля всі подробиці про Тарзана, він відразу приказав зібрати відділ війська, щоби пуститися в розшуки за тим дивним чоловіком. „Ми мусимо чимскорше позбутися його, і то за всяку ціну", говорив він до іншого офіцира.